

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

26 באוגוסט 2007

לאחרונה קיימה מפלגת השחרור האסלאמית, שהינה בעלת אופי אסלאמי רדיקלי, מפגן כוח מרשים באלבירה ובערים נוספות בשטחי הרשות הפלסטינית. מפלגה זו אומנם אינה נוטלת חלק בפעילות טרור, אך האידיאולוגיה הרדיקלית שלה ופריסתה הרחבה הופכים אותה למאתר פוטנציאלי לגיוס פעילים עבור ארגוני טרור אסלאמיים קיצוניים בשטחי הרשות הפלסטינית וברחבי העולם

עצרות מפלגת השחרור האסלאמית בשטחי הרשות הפלסטינית וברחבי העולם

1. ב- 10 וב- 11 באוגוסט 2007 ערכה מפלגת השחרור האסלאמית (חזב אלתחריר אלאסלאמי, להלן: מפלגת השחרור) שורה של כינוסים רבי משתתפים באלביריה, חברון, טול כרם ועזה. הכינוסים הללו היו חלק מעצרות שנתיות שקיימה מפלגת השחרור במחצית הראשונה של אוגוסט ברחבי העולם הערבי/מוסלמי¹. הגדולה והמרשימה שבעצרות, אשר התקיימו בשטחי הרשות הפלסטינית, התקיימה באלביריה, אליה הגיעו בהסעות מאורגנות למעלה מ-10,000 משתתפים מרחבי יהודה ושומרון ואף מהמגזר הערבי בישראל. במהלך העצרת בטול כרם הודיעה מפלגת השחרור כי היא החלה להפעיל תנועת נוער ברחבי יהודה ושומרון בשם "אשבאל אלח'לאפה" (גורי האריות של הח'ליפות). כמו כן דווח בתקשורת כי התקיים (באלביריה?) גם יריד ספרים מטעם מפלגת השחרור בו הופץ חומר אידיאולוגי של המפלגה.

2. העצרת באלביריה (10 באוגוסט) התקיימה תחת הכותרת "הח'ליפות היא הכוח העולה". הושמעו בה נאומים טלפוניים של בכירים במפלגת השחרור מכמה מדינות בעולם ובכלל זה מתורכיה ומפקיסטאן. כמו כן הושמע נאום מוקלט של עטאא' ח'ליל אבו אלרשתה, מנהיג ("אמיר") המפלגה, השוהה בימים אלה בלבנון, לאחר שהיה אסור בכלא הירדני. אבו אלרשתה הינו ירדני, שמוצאו מחברון, אשר החליף ב- 2003 את מנהיג מפלגת השחרור הקודם שנפטר עבד אלקדים ז'לום, פלסטיני שאף הוא מוצאו מחברון, אשר נמנה עם מייסדי המפלגה.

¹ כך למשל, בלבנון, בה קיבלה המפלגה את אישור השלטונות לפעול בגלוי (2006), קיימה מפלגת השחרור את העצרת השנתית השנייה שלה (12 באוגוסט). באינדונזיה קיימה מפלגת השחרור עצרת בה המוניים באיצטדיון בג'קרטה בה השתתפו כ-100,000 איש. במלזיה קיימה המפלגה עצרת (12 באוגוסט), בלונדון השתתפו כמה אלפי אנשים בעצרת של המפלגה. מנהיג המפלגה ציין בנאומו שהושמע באלביריה כי הכינוסים הללו נערכו בחודש רג'יב המוסלמי (החל השנה באוגוסט) – חודש בו נפלה הח'ליפות האסלאמית, ירושלים שוחררה מידי הצלבנים ומחמד ערך את מסעו הלילי ועלייתו לשמים (אסראא' ומעראג').

צילומים מהעצרות, שהתקיימו בשטחי "הרשות הפלסטינית". למטה מימין: בשלט שנישא בעצרת בחברון נכתב "הח'ליפות: אומה אחת...מדינה אחת...שליט יחיד..." (מקור: www.hizb-ut-tahrir.org, אתר האינטרנט הראשי של מפלגת השחרור)

3. דוברי המפלגה דיברו בעצרת באלבירה על שחרור "פלסטין", אולם הם הדגישו כי "שחרור אדמת פלסטין מהכובשים" יתממש רק באמצעות הקמתה מחדש של הח'ליפות האסלאמית. מנהיג המפלגה ח'ליל אבו אל רשתה הדגיש בנאומו את חשיבות הקמתה מחדש של הח'ליפות האסלאמית, שנהרסה לטענתו ע"י מדינות המערב (בפועל היא בוטלה ע"י אתא תורכ). דובר המפלגה בתורכיה, ילמאז צ'ליק, קרא "...לשחרר את ארץ המוסלמים מכוחות הכופרים האימפריאליסטים, מהאמריקאים, האנגלים, הצרפתים, הרוסים, ההודים והסינים הכובשים את ארץ המוסלמים". דובר המפלגה בפקיסטאן, נפיז באט ציין כי הקמת מדינת האסלאם הינה הדרך לניצחון המוסלמים ובני פלסטין (סוכנות מען, 11 באוגוסט).

ילמז צ'יליכ, שנאום שלו הועבר לעצרת באלבירה,
נעצר בידי השלטונות התורכיים בספטמבר 2005 (בעקבות הפגנה שאירגן באותו חודש
באיסטנבול)

(אתר האינטרנט. <http://www.alokab.com/forums/lofiversion/index.php?t118-200.html>)

4. בשטחי הרשות הפלסטינית יש למפלגת השחרור אלפים אחדים של פעילים, ומעגל רחב יותר של תומכים, **בעיקר באזורי חברון וירושלים-ראמאללה**. למפלגת השחרור יש גם פעילים ותומכים בקרב ערביי ישראל. הצלחתה של המפלגה להביא לעצרת באלבירה למעלה מ-10,000 משתתפים, ומשתתפים רבים נוספים לעצרות שנערכו בערים אחרות, מהווה ללא ספק **מפגן כוח מרשים ועדות לכוחה הפוליטי העולה ביהודה ושומרון**. יצוין כי בשנים האחרונות מסתמנת הרחבה של הפעילות הפומבית של מפלגת השחרור ביהודה ושומרון והגברת הפופולאריות שלה בקרב הציבור, **כולל בקרב אלו שהתאכזבו מהממשלות בראשות החמא"ס** (ראה להלן).

קווים לדמותה של מפלגת השחרור האסלאמית

5. מפלגת השחרור האסלאמית הינה **תנועה פוליטית אסלאמית קיצונית**, פלסטינית במקורה. היא נוסדה בשנת 1952 במזרח ירושלים ופורמאלית הוקמה ב-1953 ללא קבלת רישיון ירדני כחוק. מקים המפלגה היה **תקי אלדין אלנבהאני**, שופט בבית הדין השרעי בירושלים, ממוצא פלסטיני (יליד הכפר אג'זים, כיום הישוב כרם מהר"ל). המפלגה שמה לה למטרה **להקים מחדש את הח'ליפות האסלאמית** (שבוטלה ב-1924 ע"י מצטפא כמאל אתאטורק) ולהחיל את ציווי ההלכה האסלאמית (ה"שריעה") על תושביה.

זאת באמצעות הטמעת תפיסת עולמה בקרב הציבור כהכנה לקראת ביצוע הפיכות נגד משטרים אסלאמיים חילוניים ע"י אליטה (למשל קציני צבא) או ע"י התנקשות בחיי העומדים בראשם (מסיבה זאת מפלגת השחרור נרדפת ע"י מרבית המשטרים בעולם הערבי).

6. מפלגת השחרור מצדדת ב"שחרור פלסטין", קרי- השמדת ישראל באמצעות ג'יהאד ("מלחמת קודש") ומתנגדת באופן נחרץ לכל הסדר פוליטי עם ישראל. אולם, על פי האידיאולוגיה שלה, ביצוע משימה זאת אינו מוטל על הפרט או על מדינה מוסלמית זו או אחרת אלא על הח'ליפות האסלאמית לכשתקום. לפיכך המפלגה כגוף אינה מעורבת בפעילות הטרור של הארגונים הפלסטינים או של הג'יהאד העולמי (הגם שבעבר גילתה אהדה כלפי פיגועים שבוצעו ע"י החמא"ס או ע"י הג'יהאד האסלאמי בפלסטין). את תפיסת העולם שלה היא מנסה לממש באמצעות הטפה ("דעווה") הדרגתית וארוכת טווח בקרב האוכלוסייה הפלסטינית ב"שטחים" ובקרב קהילות אסלאמיות ברחבי העולם בצד פעילות פוליטית וחברתית שנועדה להעניק לה תמיכה עממית.

7. בסיסה הראשוני המרכזי של המפלגה היה, כאמור, בירדן של טרום 1967, שם היא נרדפה ע"י השלטונות שהצרו את צעדיה. מירדן התפשטה מפלגת השחרור לרוב מדינות ערב וצפון אפריקה, לתורכיה וליראן. כמו כן היא התפשטה למדינות מוסלמיות בדרום מזרח ובמרכז אסיה (למשל, אינדונזיה, בנגלדש ואוזבקיסטאן²), לקהילות מוסלמיות באירופה (בעיקר בריטניה וגרמניה) ולקהילות מוסלמיות בצפון אמריקה³, באוסטרליה וביפן. על פי הערכת החוקרים יש למפלגה נציגויות בלא פחות מ-45 מדינות ברחבי העולם.⁴

² על פעילות המפלגה באוזבקיסטאן ראה לקט מידע: "פעילות האסלאם הקיצוני באוזבקיסטאן: האירועים האחרונים באנדיג'אן, מקומה של מפלגת השחרור האסלאמית בהם, והערכת פוטנציאל האיום הטמון באוזבקיסטאן" (16 במאי 2005) (להלן: פעילות האסלאם הקיצוני באוזבקיסטאן).

³ על פעילות מפלגת השחרור בארה"ב ראה מאמר שפורסם לאחרונה (16 באוגוסט 2007) ב-Terrorism Monitor:

Madelein Gruen, "Hizb-ut-Tahrir's Activities in the United States". Terrorism Monitor, Vol.V, Issue 16 (16 August, 2007), pp. 7-9.

עצרות שקיימה המפלגה ברחבי העולם (אוגוסט 2007)

כינוס השנתי של הסניף בסודאן שנערך
[באוגוסט] 2007 (מתוך אתר האינטרנט
הראשי של המפלגת השחרור)

כינוס המוני של מפלגת השחרור שנערך
באוגוסט 2007 בג'קרטה, אינדונזיה
(צילום מערוץ באלג'זירה שפורסם
באתר You-tube)

כינוס ההמוני באינדונזיה בו השתתפו 100,000
איש (תוך אתר האינטרנט www.khilafah.com)

עמוד הבית של האתר הראשי של "מפלגת השחרור
www.hizb-ut-tahrir.org. האתר מופיע במספר
שפות: ערבית, תורכית, רוסית, אנגלית, גרמנית ואורדו
ופונה, לכל המוסלמים בעולם. באתר (בגירסה האנגלית)
ניתן למצוא הודעות לתקשורת של דוברות המפלגה
בסודאן, אינדונזיה ופקיסטאן.

8. בקרב מדינות המערב בולטת פעילותה של מפלגת השחרור בבריטניה
ובארה"ב:

א. בריטניה: החל משנות התשעים של המאה שעברה מקיימת המפלגה
פעילות ערה בקרב הקהילה המוסלמית בבריטניה, במיוחד

באוניברסיטאות⁵. בראשה עמד איש דת מוסלמי בשם **עמר בכרי מחמד**, שפרש ממנה בתחילת 1996, הקים את הארגון האסלאמי הקיצוני "**אלמהאג'רון**", הביע תמיכה בפעולות ארגון "אלקאעדה" ונאלץ לעזוב את בריטניה ולעקור ללבנון⁶. בשנים האחרונות חלה עליה ברורה בפרופיל פעילות מפלגת השחרור בבריטניה ובמספר מקרים נעשית פעילות זאת **בגלוי** (למפלגה בבריטניה שאתר אינטרנט המפיץ את האידיאולוגיה שלה ואת הודעותיה הפוליטיות)

עמוד הבית של אתר מפלגת בריטניה. האתר מתקדם ומעודכן וכולל סרטוני וידאו

ב. **ארה"ב**: מרבית המייסדים של שלוחת המפלגה בארה"ב הגיעו אליה בשנות השמונים. הדור הצעיר של המפלגה מגלה פעילות רבה באינטרנט ומשווק את האידיאולוגיה של המפלגה דרך מוצרי צריכה בעלי מסרים אסלאמיים ובאמצעות בלוגים ופורומים באינטרנט⁷.

⁵ תאור ממקור ראשון של פעילות מפלגת השחרור בבריטניה ניתן למצוא בספר אשר פורסם לאחרונה, שמחברו הינו חבר לשעבר של מפלגת השחרור:

Ed Husain "The Islamist: Why I joined radical Islam in Britain, what I saw inside and why I left". London: Penguin Books, 2007.

⁶ על רקע חששו מפני השלטונות הבריטיים עזב עמר בכרי מחמד את בריטניה ללבנון (אוגוסט 2005). השלטונות הבריטיים אינם מאפשרים לו לשוב לבריטניה. במהלך מלחמת לבנון השנייה הוא ביקש להתפנות מלבנון לבריטניה אך בקשתו סורבה.

⁷ פרוט על פעילות המפלגה בארה"ב ראה מאמרה של Madelein Gruen ב-Terrorism Monitor

הפצת אידיאולוגיה אסלאמית ע"י מפלגת השחרור באמצעות מוצרי צריכה

עמוד הבית של האתר www.khalifahclothing.com באמצעות האתר ניתן לקנות מוצרי צריכה שונים בארצות הברית

בין הפריטים המוצעים למכירה באתר :
כוסות (\$14.99) וסינר לתינוק (\$8.99) עם
הכיתוב "ג'האד"*

מתוך האתר: חולצות וכובעים עליהם נכתבה המילה "ג'האד" (מלחמת קודש) בצרוף מספר החיוג להזמנות בארצות-הברית. בעלי מסרים אסלאמיים שונים, כולל "ג'האד".

* "ג'האד" פירושה מלחמת קודש. ארגוני הטרור האסלאמיים מרבים להשתמש במונח אסלאמי זה הללו כבסיס הלגיטימציה של הטרור והאלימות שהם מקיימים לקידום מטרותיהם.

הערכת פוטנציאל הסכנה הטמון במפלגת השחרור

9. למרות שמפלגת השחרור האסלאמית אינה מקיימת זרוע צבאית-טרוריסטית ואינה מעורבת כמפלגה בפעילות טרור **טמון בה פוטנציאל סכנה**. שכן האידיאולוגיה האסלאמית רדיקלית שלה, עוינותה הבלתי מתפשרת למערב למדינת ישראל ולמשטרים הערביים, ופעילותה הנמרצת בתחומי ההטפה ("דעווה"), **עלולים להניע יחידים העוברים תהליך של הקצנה אידיאולוגית לפנות לדרך של אלימות וטרור**. זאת ועוד, פריסתה הרחבה של המפלגה ב"שטחים", במדינות המזרח התיכון ובקרב קהילות מוסלמיות ברחבי העולם הופכים את פעיליה לפוטנציאל נוח לגיוס ולהפעלה במשימות **טרור**, הן עבור ארגוני הטרור הפלסטינים והן עבור גורמי הגיהאד העולמי הקרובים למפלגת השחרור באידיאולוגיה האסלאמית הקיצונית שלהם.

10. כך למשל בבריטניה אירעו מספר מקרים שבהם פעילים אסלאמיים **עברו תהליך של הקצנה אידיאולוגית** בעת השתתפות שלהם במפגשים של מפלגת השחרור האסלאמית (ומפלגות דומות לה) **ולאחר מכן היו מעורבים בפעילות טרור** (שלא מטעם מפלגת השחרור). לאחרונה התפרסמו בעיתונות הבריטית דיווחים המבוססים על דברי חבר לשעבר של מפלגת השחרור, לפיהם אחד מפעילי הטרור שביצעו את הפיגוע בשדה התעופה בגלזגו (סוף יוני 2007), היה חבר בתא של מפלגת השחרור באוניברסיטת קיימברידג' ("סאנדיי טיימס", 8 ביולי 2007; ניו סטייטסמאן, 16 ביולי 2007).

פעילות מפלגת השחרור האסלאמית ביהודה ושומרון⁸

11. בשטחי הרשות הפלסטינית מתנהלת פעילות חשאית וגלויה של תנועות וגופים בעלי אידיאולוגיה אסלאמית רדיקלית. שניים מהם, החמא"ס והג'יהאד האסלאמי בפלסטין, הינם בעלי אופי אסלאמי-פלסטיני מובהק (אף שמנהיגיהם שוהים מחוץ ל"רשות הפלסטינית") והם דוגלים באסטרטגיה של אלימות וטרור ("מקאומה") כדרך להגשמת יעדיהם. הגופים האחרים (כגון האחים המוסלמים ומפלגת השחרור) הינם שלוחות של גופים אסלאמיים רדיקלים, בעלי פריסה בעולם הערבי ובקרב קהילות מוסלמיות ברחבי העולם, שהנהגתם נמצאת מחוץ ל"שטחים". ארגונים אלו ממקדים את פעילותם בתחום האידיאולוגי ובמאבק פוליטי נגד מתנגדיהם תוך הימנעות מהקמת זרוע צבאית-טרוריסטית ומקידום תפיסת העולם שלהם באמצעות טרור.

12. בתקופה שקדמה למלחמת ששת הימים פעלה מפלגת השחרור ביהודה ושומרון כגוף מחתרתי אופוזיציוני למשטר הירדני. בשנים 1967-1977 היא הקפידה את פעילותה מחשש לצעדים מצד ישראל נגד המפלגה ופעיליה. פעילותה חודשה בהדרגה מאז ראשית שנות התשעים, בעיקר לאחר כינון הרשות הפלסטינית לה היא מתנגדת.

13. על רקע ההקצנה האסלאמית שחלה בחברה הפלסטינית במהלך העימות האלים נגד ישראל (האינתיפאדה השנייה) חלה התעוררות בפעילותם של גופים אסלאמיים קיצוניים, ומפלגת השחרור בכללם. התעוררות נוספת בפעילותה של מפלגת השחרור חלה לאחר עליית החמא"ס לשלטון (2006-2007), להערכתנו בשל אכזבת מקצת הציבור בעל האידיאולוגיה האסלאמית-רדיקלית מממשלת החמא"ס. למפלגת השחרור יש מוקדי תמיכה באזור ירושלים-ראמאללה ובאזור חברון. בולט במיוחד "גרעין קשה" של פעילים בירושלים המתפללים דרך קבע במסגדי הר הבית. פעילים אלו היו מעורבים באירועים אלימים במהלך ביקוריהם של שליטים מוסלמים או

⁸ מידע נוסף אודות פעילות המפלגה בשטחי הרשות הפלסטינית ראו: "השטחים כזירת פעילות של גורמים אסלאמיים קיצוניים הן בעלי אופי מקומי והן בעלי אופי בינלאומי. מפלגת השחרור האסלאמית כמקרה מבחן" (ינואר 2004).

נוצרים במתחם הר הבית: ביקור נשיא תורכיה (יולי 1999), ביקור האפיפיור (מרץ 2000), ביקור שה"ח המצרי אחמד מאהר (דצמבר 2003) וביקור לורה בוש אשת נשיא ארה"ב (מאי 2005).

14. בניגוד לדפוס הפעולה החשאי של המפלגה בעבר, **ניכרה בשנים האחרונות פעילות פומבית נרחבת של המפלגה**, בעיקר במוקדי כוחה בגזרות ירושלים- ראמאללה וחברון. בניגוד לעבר, אימצה התנועה את "הקלף החברתי" והחלה **פועלת בנושאים בעלי עניין ציבורי נרחב על מנת להרחיב את בסיס התמיכה בה**. להלן דוגמאות לפעילותה של מפלגת השחרור בגזרות הללו בשנתיים האחרונות (בנוסף לכינוסים שהתקיימו לאחרונה):

א. **גזרת ירושלים- ראמאללה**: ב- 18 ביולי 2007 פרסמה המפלגה כרוז שמתח ביקורת נוקבת על העימותים האלימים בין פת"ח לחמא"ס; ב- 15 ביולי 2007 התקיים כנס גדול של מפלגת השחרור במסגד בעיזריה; ב- 25 באוקטובר 2006 ערכו סטודנטים פעילי המפלגה עצרת באוניברסיטת ביר זית בה גינו את הקריקטורות נגד הנביא מוחמד שפורסמו בדנמרק וגינו את הפגיעה בעם העיראקי. באוגוסט 2006 ערכה מפלגת השחרור עצרת באלבירה בה השתתפו כ- 3,000 אנשים (בלטו בקרבם פעילים מחברון ושכם ומקרב ערביי ישראל).

ב. **גזרת חברון**: במאי 2007 הובילה מפלגת השחרור קמפיין נגד הקמת בית ספר מיסיונרי חדש בחברון; ב- 26 באוגוסט 2006 קיימה המפלגה בחברון עצרת רבת משתתפים לרגל יום נפילת החילוף האחרון בהשתתפות כ- 15,000 איש; במהלך מערכת הבחירות לרשויות המקומיות (2004-2005) ולנשיאות הרשות הפלסטינית (ינואר 2006) קראו פעילי המפלגה לתושבים להחרימם בטענה שהן נעדרות לגיטימיות אסלאמית; ב- 28 בינואר 2006 הובילה המפלגה הפגנה נגד הפגיעה בנביא מוחמד שגרמו הקריקטורות, אשר התפרסמו בעיתונות הדנית; בנובמבר 2005 השתלטו כ- 450 פעילי מפלגת השחרור על מבנה עיריית חברון במסגרת מאבק קשה אך מוצלח להורדת תעריפי החשמל.

מפלגת השחרור והחמא"ס

15. יודגש כי בין מפלגת השחרור האסלאמית לבין החמא"ס קיימת מחלוקת אידיאולוגית קשה. בעוד שהחמא"ס מצדדת בהקמת מדינה אסלאמית על אדמת פלסטין דבקה מפלגת השחרור ברעיון הקמת ח'ליפות אסלאמית, שלא על בסיס טריטוריאלי-לאומי, שתכלול את כל העולם האסלאמי. בעוד שהחמא"ס רואה את השימוש בטרור ("התנגדות") כאמצעי מרכזי לקידום יעדיה, דוגלת מפלגת השחרור דוגלת בהטפה בקרב האוכלוסייה ובהכשרה של אליטה אידיאולוגית שתאפשר לה לתפוס את השלטון בכוח, תוך הסתייעות בגורמי מפתח במנגנונים השלטוניים (ולפיכך נמנעת מלהקים זרוע צבאית ולפנות לדרך הטרור).

16. בשנים האחרונות מנסים פעילי מפלגת השחרור להציג עצמם כאלטרנטיבה אידיאולוגית ופוליטית לחמא"ס בצד המשך העוינות שלהם כלפי הרשות הפלסטינית. במסגרת זאת הם ניהלו מאבק להחרמת הבחירות למועצה המחוקקת הפלסטינית בינואר 2006 (ללא הצלחה של ממש). במהלך מערכת הבחירות ניסו פעילי מפלגת השחרור לתקוף פיזית את סלאם פיאצי במהלך ביקור שקיים בקלקיליה (17 בינואר 2006). לאחר ניצחון החמא"ס בבחירות למועצה המחוקקת והקמת ממשלות החמא"ס קיימו פעילי המפלגה כנסי הסברה במסגדים בחברון, שכם וראמאללה בהם הם קראו לחמא"ס לוותר על השלטון ועוררו עליהם את זעמם של פעילי החמא"ס.